

ارزیابی مدل CROPWAT در مدیریت کم آبیاری گندم و جو در منطقه کرج

هادی رضانی اعتدالی^۱ - بیژن نظری^۲ - علیرضا توکلی^۳ - مسعود پارسی نژاد^{۴*}

تاریخ دریافت: ۸۷/۴/۲۹

تاریخ پذیرش: ۸۷/۱۱/۲۱

چکیده

کم آبیاری شیوه‌ای است که در آن افزایش کارایی مصرف آب با کاهش کفایت آبیاری به دست می‌آید. در این تحقیق توانایی مدل CROPWAT در مدیریت کم آبیاری برای دو محصول گندم و جو در اقلیم کرج بررسی شده است. در این راستا شاخص‌های ارزیابی مدل شامل مجذور میانگین مربعات خطا (RMSE1) و ضریب باقیمانده (CRM2) محاسبه گردید و مقادیر آنها به ترتیب در محدوده ۹/۸ تا ۱۷/۲ درصد و ۰/۳۲ تا ۰/۵۱ بود که نشان‌گر این است که درصد کاهش عملکرد را کمتر از نتایج واقعی برآورد می‌کند. مقادیر منفی به دست آمده برای شاخص کارایی مدل‌سازی (EF3) در هر دو محصول برای دور آبیاری ۱۴ روزه بیانگر ناکارآمدی مدل در پیش‌بینی کاهش عملکرد در دور آبیاری ۱۴ روزه است. از محدودیت‌های اساسی مدل CROPWAT این است که این مدل تنها اثر تنش خشکی را در پیش‌بینی عملکرد در نظر می‌گیرد و اثرات تنش‌های دیگر مانند شوری را نادیده می‌گیرد. این مطالعه نشان می‌دهد که کاربرد مدل CROPWAT بدون کالیبره کردن ضرایب گیاهی و خصوصیات خاک می‌تواند خطاهای قابل توجهی داشته باشد و در استفاده از این مدل باید احتیاط نمود. در این مطالعه کارایی مصرف آب در گیاهان مورد مطالعه در محدوده ۱/۳ تا ۲/۳ کیلوگرم بر متر مکعب به دست آمده است و حداکثر مقادیر آن مربوط به تیمار کم آبیاری ۲۰ درصد نیاز آبی می‌باشد. اعمال مدیریت مناسب کم آبیاری می‌تواند نقش قابل توجهی در ارتقای کارایی مصرف آب داشته باشد.

واژه‌های کلیدی: کارایی مصرف آب، کاهش عملکرد، تابع عملکرد، CROPWAT

مقدمه

به اعمال مدیریت کم آبیاری مشاهده می‌شود. کم آبیاری روشی است که در آن میزان مصرف آب آبیاری، نسبت به سطوح آبیاری کامل کاهش می‌یابد و یک تنش رطوبتی ملایم که حداقل تأثیر سوء را بر تولید محصولات زراعی داشته باشد اعمال می‌شود. در شرایط خشکسالی و کم آبی، تکنیک کم آبیاری^۱ می‌تواند با تولید حداکثری محصول به‌زای هر واحد آب آبیاری، سبب افزایش سود اقتصادی محصول شود. هدف اساسی کم آبیاری، افزایش راندمان مصرف آب با افزایش کفایت آبیاری است (۶ و ۱۴).

تحقیقات کار و ورنه نشان داد افزایش مقدار آبیاری هرچند سبب افزایش محصول در ذرت شده، اما میزان کارایی مصرف آب در آبیاری کامل نسبت به تیمارهای کم آبیاری افزایش نیافت و حتی کمتر نیز شد، به این دلیل که افزایش مصرف آب گیاه در نتیجه افزایش مقدار آبیاری ارتباطی با افزایش محصول ندارد (۱۳).

در بررسی اثر کم آبیاری در ذرت، کارایی مصرف آب از ۱/۲۴ تا ۱/۴۷ کیلوگرم بر متر مکعب گزارش شده است. از دلایل افزایش کارایی مصرف آب در ذرت، می‌توان به افزایش شاخص سطح برگ، کاهش تبخیر نسبت به تعرق، کاهش ماده خشک ریشه و کاهش تعرق اشاره کرد (۱۲).

اعمال مدیریت سیستم‌های آبیاری و از جمله استفاده از روش کم آبیاری در جهت دسترسی به بیشترین مقدار سود، مستلزم آگاهی از

در حالی که در گذشته در تأمین آب کشاورزی محدودیت اساسی وجود نداشت و در طراحی و تبیین برنامه آبیاری، کمتر موردی وجود داشت که رطوبت موجود به عنوان بزرگترین عامل بازدارنده زراعی مطرح شده باشد، اما امروزه با افزایش روزافزون تقاضا برای مصارف آب شهری و صنعتی، سهم تخصیص یافته آب به بخش کشاورزی که مصرف‌کننده عمده آب می‌باشد، به سرعت رو به کاهش است. بنابراین از مدیریت‌های اساسی در بخش کشاورزی فراهم آوردن شرایطی است که محصول در برابر آب مصرفی به حداکثر برسد. به عبارت دیگر، تغییرات اساسی در مدیریت و برنامه‌ریزی آبیاری لازم است تا کارایی مصرف آب^۲ همین مقدار آب اختصاص یافته به بخش کشاورزی بهینه شود و این مسأله نیازمند ابتکار و نوآوری می‌باشد (۱۵).

در راستای افزایش و بهبود کارایی مصرف آب، توجه روزافزونی

۱- دانشجویان کارشناسی ارشد مهندسی آبیاری و زهکشی، دانشگاه تهران

۲- دانشجوی دکتری مهندسی آبیاری و زهکشی، دانشگاه تهران

۳- استادیار گروه مهندسی آبیاری و آبادانی، دانشگاه تهران

۴ - نویسنده مسئول: (E-mail: parsinejad@ut.ac.ir)

4 - Root Mean Square Error

5 - Coefficient of Residual Mass

6 - Modeling Efficiency

7 - Water Use Efficiency (WUE)

8 - Deficit irrigation

عوامل متعدد فیزیکی، بیولوژیکی و اقتصادی مؤثر در تولید محصول است. طی سی سال گذشته، در تدوین و ارائه مدل‌های رشد گیاهی پیشرفت قابل توجهی ایجاد شده است. علاوه بر اینکه این مدل‌ها قادر به پیش بینی رشد گیاهان و تولید محصول در قبال مقادیر مختلف آبیاری هستند، در عین حال بسیاری از این مدل‌ها برای شرایط محدودیت آب و بررسی مدیریت آبیاری نیز توسعه داده شده‌اند. از این جمله نرم‌افزار CROPWAT را می‌توان یک ابزار کاربردی دانست که با استفاده از آن می‌توان محاسبات استاندارد برای تعیین تبخیر و تعرق گیاه مرجع، نیاز آبی گیاه و مدیریت برنامه آبیاری را به سهولت انجام داد (۱۰).

مدل CROPWAT که توسط بخش توسعه آب و خاک FAO نوشته شده است، یک مدل ساده بیلان آب است که امکان شبیه‌سازی تنش رطوبتی روی گیاه و محاسبه میزان کاهش محصول را بر پایه روش‌های مدون برآورد تبخیر و تعرق و عکس‌العمل گیاه به تنش آبی میسر می‌سازد (۷، ۸، ۱۷).

به منظور بررسی قابلیت مدل CROPWAT در مدیریت کم آبیاری، یک مطالعه موردی در «پروژه تحقیقاتی مشترک FAO/IAEA» با استفاده از تکنیک‌های مرتبط در تخمین برنامه آبیاری گیاهان زراعی به منظور افزایش کارآمدی مصرف آب در پروژه‌های آبیاری در ترکیه، مراکش و پاکستان، به ترتیب بر روی پنبه، چغندر قند و سیب‌زمینی انجام شد. نتایج نشان داد که مدل در پیش‌بینی اثرات کم آبیاری کارآمدی لازم را داراست ولی پارامترهای گیاهی مورد استفاده در مدل می‌بایست کالیبره شوند. به طور مثال مقادیر ضرایب گیاهی پنبه موجود در مدل CROPWAT هم‌خوانی کافی با مقادیر اندازه‌گیری شده (ترکیه) نداشتند و در نتیجه نیاز به کالیبراسیون آنها در مدل وجود داشت. میزان کاهش محصول محاسبه شده و اندازه‌گیری شده در مورد چغندر قند حدوداً یکسان بود ولی به طور کلی کاهش عملکرد پیش‌بینی شده توسط مدل، در مورد پنبه، چغندر قند و سیب‌زمینی مقداری کمتر از مقادیر اندازه‌گیری شده بود. به طور کلی CROPWAT می‌تواند به شکل مناسب مقادیر کاهش محصول در اثر کم آبیاری را تخمین بزند. در عین حال لازم است که مقادیر استاندارد موجود در مدل به شکل مطلوب و رضایت‌بخش کالیبره شوند (۱۷).

نتایج به‌دست آمده از مطالعه‌ای در تایوان بر روی کشت برنج نشان داد که مدل CROPWAT به طور مؤثر و کارآمد، قادر به برآورد نیاز آبی گیاهان بود اما هنوز برای انطباق مدل با الگوهای کشت پیچیده نیاز به مطالعات بیشتر احساس می‌شود. البته وجود داده‌های کامل و صحیح برای اجرای مدل‌های مدیریتی آبیاری مانند CROPWAT ضروری می‌باشد (۱۶).

مدل CROPWAT ابزار مناسبی برای برنامه‌ریزی کشت ذرت محسوب می‌شود اما به دلیل عدم انطباق مقادیر تبخیر و تعرق پیش‌بینی شده و اندازه‌گیری شده، می‌بایست نتایج برآورد کاهش

محصول مدل نیز با تأمل و احتیاط مورد پذیرش قرار گیرد (۵).
نتایج اسماعیلی در ارزیابی مدل CROPWAT در مدیریت کم آبیاری ذرت در دو منطقه شهرکرد و قزوین نشان داد که تخمین مدل در تعیین نیاز آبیاری نسبت به عملکرد ماده خشک و نیز عملکرد ماده خشک نسبت به عملکرد دانه بهتر بوده است. ایشان بیان داشتند مدل به طور کلی در شبیه‌سازی نتایج مزرعه شهرکرد نسبت به مزرعه قزوین عملکرد بهتری داشته و این به دلیل مدیریت بهتر طرح آزمایشی و اندازه‌گیری‌ها در مزرعه شهرکرد بوده است (۱).

هدف از انجام این تحقیق بررسی توانایی مدل CROPWAT در برآورد عملکرد دو محصول گندم و جو تحت مدیریت کم آبیاری در اقلیم کرج از طریق مقایسه نتایج مدل با نتایج حاصل از مطالعات صحرائی بوده است.

مواد و روش‌ها

در این تحقیق برای ارزیابی مدل CROPWAT از نتایج مطالعات شیخ‌حسینی و جانباز که بر روی دو گیاه گندم و جو و اعمال کم آبیاری در دو سال زراعی ۷۳-۷۲ و ۷۴-۷۳ صورت گرفته بود استفاده شد (۲ و ۴). مطالعات آنها در مزرعه آموزشی و تحقیقاتی دانشکده کشاورزی کرج واقع در ۴ کیلومتر جاده کرج - ماهدشت انجام گرفته که دارای طول جغرافیایی ۵۱ درجه شرقی و عرض جغرافیایی ۳۵ درجه و ۴۸ دقیقه شمالی بوده و ارتفاع آن از سطح دریا ۱۳۲۱ متر می‌باشد. این منطقه دارای زمستان‌های سرد و تابستان‌های معتدل است. برای دوره آماری ۳۸ ساله هواشناسی (۱۳۷۲-۱۳۳۴)، میانگین درجه حرارت سالانه ۱۳/۹ درجه سانتی‌گراد و سردترین ماه سال، دی ماه با متوسط دمای ۰/۸ درجه سانتی‌گراد می‌باشد.

بافت خاک زراعی لومی بوده و ۶۰ تا ۹۰ سانتیمتر عمق دارد. رطوبت حجمی خاک در ظرفیت زراعی^۱ برابر با ۳۲/۲ درصد و در نقطه پژمردگی^۲، ۱۶/۱ درصد است (پس آب قابل استفاده در این خاک ۱۶۱ میلی‌متر در یک متر عمق خاک است). همچنین بر اساس اندازه‌گیری‌های انجام شده مشخص شد شوری خاک به طور میانگین برابر با ۵/۳ dS/m می‌باشد.

مطالعات انجام شده در قالب ۴۸ کرت آزمایشی، هریک به مساحت (۳/۵*۲/۵) مترمربع برای ۶ تیمار و ۴ تکرار در دو دور آبیاری ۷ و ۱۴ روز در نظر گرفته شده بود. طرح آماری برای هر دور آبیاری، بلوک‌های کاملاً تصادفی در ۴ تکرار بود. تیمارها شامل تامین کل نیاز آبی گیاه و تامین ۸۰، ۶۰، ۴۰ و ۲۰ درصد نیاز آبی گیاه و تیمار تک آبیاری^۳ در ۲۰ فروردین قبل از اعمال تنش بود. در محاسبه و تامین مقدار آب آبیاری مراحل زیر دنبال شده است:

1 -Field Capacity
2 -Wilting Point

۱ - منظور از تیمار تک آبیاری، تیماری است که در طول دوره رشد گیاه فقط یک نوبت آبیاری در تاریخ ذکر شده وجود داشته است.

بوده است. برای هر دو گیاه و در هر دو سال تحت مطالعه تاریخ کشت ۱۵ آبان ماه بوده است. اولین آبیاری در تاریخ ۲۰ فروردین صورت گرفت. کلیه تیمارها و تکرارها به طور کامل و به میزان آب مورد نیاز برای رساندن رطوبت خاک به حد ظرفیت زراعی آبیاری می شد که برابر با ۸۳ میلیمتر مشخص شده بود آبیاری شدند. پس از آبیاری اول با توجه به دور ۷ یا ۱۴ روزه و با توجه به نیاز آبی گیاه در فاصله دو آبیاری، آبیاری های بعدی تا ۲۱ خرداد صورت گرفت. برنامه ریزی آبیاری این طرح شامل زمان بندی و مقدار هر آبیاری برای تیمارهای مختلف در جداول ۱ و ۲ آورده شده است.

- محاسبه تبخیر و تعرق پتانسیل (ET_o) با روش بلینی کریدل (۲ و ۴).
- محاسبه ضرایب گیاهی (K_c) گیاهان مورد مطالعه در مراحل مختلف رشد (۲ و ۴).
- محاسبه تبخیر و تعرق واقعی گیاه (ET_a = K_c. ET_o).
- محاسبه بارش موثر (P_e) به روش SCS (۲ و ۴).
- محاسبه نیاز آبیاری (In = ET_c-P_e).
- تامین آب آبیاری کرت های آزمایشی به وسیله یک لوله پلی اتیلنی و با یک کنتور دبی.
- واریته های کشت شده برای جو و گندم به ترتیب والفجر و قدس

جدول ۱- برنامه ریزی آبیاری برای دو محصول گندم و جو در دور آبیاری ۷ روز برای ۶ تیمار مختلف تامین آب

تیمار اول (۱۰۰٪ نیاز آبی) (mm)	تیمار دوم (۸۰٪ نیاز آبی) (mm)	تیمار سوم (۶۰٪ نیاز آبی) (mm)	تیمار چهارم (۴۰٪ نیاز آبی) (mm)	تیمار پنجم (۲۰٪ نیاز آبی) (mm)	تیمار ششم (تک آبیاری) (mm)	زمان آبیاری
۸۳	۸۳	۸۳	۸۳	۸۳	۸۳	۲۰ فروردین
-	۶	۱۱	۱۶	۲۱	۲۶	۲۷ فروردین
-	۶	۱۲	۱۷	۲۳	۲۸	۳ اردیبهشت
-	۷	۱۴	۲۱	۲۸	۳۵	۱۰ اردیبهشت
-	۷	۱۳	۱۹	۲۶	۳۲	۱۷ اردیبهشت
-	۶	۱۲	۱۷	۲۳	۲۸	۲۴ اردیبهشت
-	۵	۱۰	۱۵	۲۰	۲۵	۳۱ اردیبهشت
-	۶	۱۲	۱۸	۲۴	۳۰	۷ خرداد
-	۵	۹	۱۴	۱۹	۲۳	۱۴ خرداد
-	۳	۶	۹	۱۲	۱۵	۲۱ خرداد
۸۳	۱۳۴	۱۸۲	۲۲۹	۲۷۹	۳۲۵	مجموع

جدول ۲- برنامه ریزی آبیاری برای دور آبیاری ۱۴ روز برای هر دو محصول گندم و جو برای ۶ تیمار

تیمار اول (۱۰۰٪ نیاز آبی) (mm)	تیمار دوم (۸۰٪ نیاز آبی) (mm)	تیمار سوم (۶۰٪ نیاز آبی) (mm)	تیمار چهارم (۴۰٪ نیاز آبی) (mm)	تیمار پنجم (۲۰٪ نیاز آبی) (mm)	تیمار ششم (تک آبیاری) (mm)	زمان آبیاری
۸۳	۸۳	۸۳	۸۳	۸۳	۸۳	۲۰ فروردین
-	۱۱	۲۱	۳۲	۴۳	۵۳	۳ اردیبهشت
-	۱۳	۲۷	۴۰	۵۳	۶۶	۱۷ اردیبهشت
-	۱۱	۲۱	۳۲	۴۳	۵۳	۳۱ اردیبهشت
-	۱۰	۲۰	۳۰	۳۹	۴۹	۱۴ خرداد
۸۳	۱۲۸	۱۷۲	۲۱۷	۲۶۱	۳۰۴	مجموع

شاخص کارایی مصرف آب می تواند برای تعیین بهترین تیمار کم- آبیاری شاخص مناسبی باشد. به علت آنکه بارندگی در میزان محصول در تیمارهای آبیاری و دیم بسیار تاثیر گذار است، میزان آن در محاسبه WUE وارد شد (۳).

در این تحقیق، برآورد نیاز آبی و مدیریت آبیاری گیاهان با استفاده از مدل CROPWAT 8.0 تحت ویندوز انجام شد. در جدول ۳ اطلاعات ورودی مدل CROPWAT ارائه شده است. برای محاسبه کارایی مصرف آب (WUE) عملکرد در واحد سطح بر مجموع آب آبیاری و بارندگی در واحد سطح تقسیم شد.

جدول ۳- اطلاعات ورودی مدل CROPWAT

اطلاعات	توضیحات
اطلاعات اقلیمی (دمای حداکثر و حداقل، رطوبت نسبی، سرعت باد و ساعات آفتابی)	آمار ۳۸ ساله ایستگاه هواشناسی مزرعه دانشکده کشاورزی.
بارندگی موثر	از آمار بارندگی ۳۸ ساله و بر اساس روش SCS.
اطلاعات گیاه	تاریخ کشت گیاه: ۱۵ آبان. طول هر دروه رشد گیاه: به ترتیب طول دوره‌های رشد اولیه، توسعه، میانی و انتهایی رشد ۱۵، ۱۰۰، ۶۳ و ۲۸ روز بوده است. ضرایب گیاهی: به ترتیب برای دوره‌های رشد اولیه، توسعه، میانی و انتهایی رشد ۰/۴، ۰/۶، ۱/۲ و ۰/۳ بوده است. ضرایب کاهش عملکرد: مطابق مقادیر توصیه مدل.
اطلاعات خاک	بافت خاک: لومی. عمق ریشه: ۶۰ تا ۹۰ سانتیمتر. مقدار آب قابل استفاده در خاک: ۱۶۱ میلی‌متر در یک متر عمق خاک. درصد کمبود رطوبت اولیه خاک نسبت به حالت FC: ۸۶/۳ درصد.
اطلاعات مدیریت آبیاری	اطلاعات زمان و مقدار آب آبیاری: مشابه جداول ۱ و ۲.

(مشاهده‌ای)، n تعداد نمونه‌های به کار رفته، \bar{Q} مقدار متوسط پارامتر مشاهده شده می‌باشد.

حداقل مقدار ME ، $RMSE$ و CD صفر است. حداکثر مقدار EF برابر با یک می‌باشد. EF و CRM می‌توانند مقادیری منفی داشته باشند. مقدار زیاد ME نشانگر بدترین حالت کارکرد مدل است در حالی که $RMSE$ نشان می‌دهد که برآورد بیش از حد و یا کمتر از حد مدل در مقایسه با مشاهدات (اندازه‌گیری‌ها) چقدر است. شاخص CD نسبت پراکندگی^۱ را بین مقادیر پیش‌بینی شده و اندازه‌گیری‌ها نشان می‌دهد. مقدار شاخص EF ، مقادیر پیش‌بینی‌ها را با میانگین اندازه‌گیری‌های مقایسه می‌کند. مقدار منفی EF بیانگر آن است که میانگین مقادیر اندازه‌گیری شده، برآوردی بهتر از مقادیر پیش‌بینی شده دارد. شاخص CRM نشانگر تمایل مدل برای برآورد بیش از حد و یا کمتر از حد در مقایسه با اندازه‌گیری‌ها است. چنانچه تمامی مقادیر پیش‌بینی و اندازه‌گیری شده با هم برابر شوند، مقدار عددی شاخص‌های $RMSE$ ، ME ، CRM برابر با صفر و مقدار CD و EF برابر با ۱ خواهد بود (۱۱).

در این تحقیق تمام شاخص‌های آماری فوق برای مقایسه مقادیر درصد کاهش عملکرد واقعی مشاهده شده در مطالعه صحرائی و مقادیر درصد کاهش عملکرد پیش‌بینی شده به وسیله مدل برای هر دو محصول و دور آبیاری متفاوت محاسبه گردیده است.

برای ارزیابی قابل اعتماد بودن مدل از تحلیل خطاهای باقیمانده و اختلاف بین مقادیر اندازه‌گیری و پیش‌بینی شده استفاده شد. شاخص‌های آماری^۱ لازم برای این کار عبارتند از:

- حداکثر خطا (ME)^۲

$$ME = \text{Max} |P_i - Q_i|_{i=1}^n$$

- مجذور میانگین مربعات خطا ($RMSE$)

$$RMSE = \left[\frac{\sum_{i=1}^n (P_i - Q_i)^2}{n} \right]^{1/2}$$

- ضریب تبیین (CD)^۳

$$CD = \frac{\sum_{i=1}^n (P_i - Q_i)^2}{\sum_{i=1}^n (Q_i - \bar{Q})^2}$$

- کارایی مدل سازی (EF)

$$EF = \frac{\sum_{i=1}^n (Q_i - \bar{Q})^r - \sum_{i=1}^n (P_i - Q_i)^r}{\sum_{i=1}^n (Q_i - \bar{Q})^r}$$

- ضریب باقیمانده (CRM)

$$CRM = \frac{\sum_{i=1}^n Q_i - \sum_{i=1}^n P_i}{\sum_{i=1}^n Q_i}$$

که در آنها P_i مقادیر پیش‌بینی شده، Q_i مقادیر اندازه‌گیری شده

- 1 - Statistics
- 2 - Maximum Error
- 3 - Coefficient of Determination

نتایج و بحث

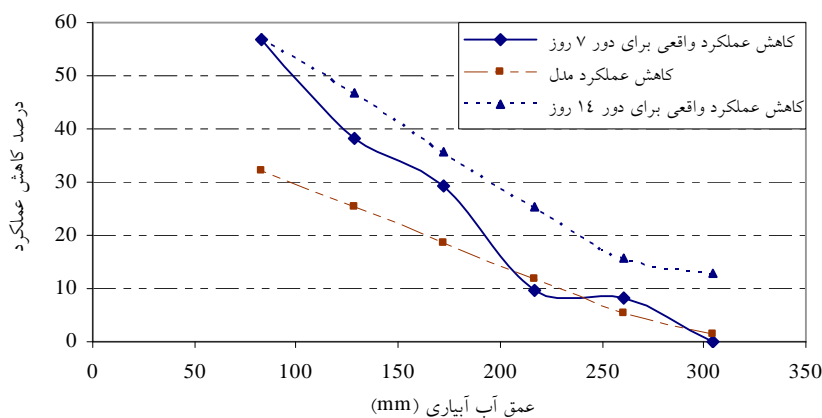
مقایسه نتایج حاصل از پیش‌بینی مدل CROPWAT با نتایج واقعی که از دو سال زراعی ۷۳ و ۷۴ به دست آمده بود نشان می‌دهد که مدل کاهش عملکرد گندم و جو حاصل از اعمال کم آبیاری را کمتر از مقادیر واقعی پیش‌بینی می‌کند (شکل ۱ و ۲). به عبارت دیگر مدل CROPWAT عملکرد را در شرایط کم آبی بیشتر از مقادیر میانگین عملکرد در دو سال زراعی برآورد می‌کند. علاوه بر این کاهش عملکرد را برای گندم و جو یکسان نشان داد. تخمین بیشتر عملکرد در مدل می‌تواند به چندین عامل مرتبط باشد.

تنها عاملی که در مدل باعث کاهش عملکرد می‌شود، تنش خشکی است. این مدل اثر دیگر تنش‌ها مانند تنش شوری را لحاظ نمی‌کند. در این تحقیق با توجه به آنکه خاک مزرعه دارای شوری حدود ۵/۳ بود، شوری تنش آبی را تشدید کرده است. این موضوع به طور آشکاری در شکل‌های ۱ و ۲ مشخص است. با افزایش کم آبیاری و تامین کمتر آب در هر دو دور آبیاری، تقریباً دقت مدل در تخمین کاهش عملکرد کاهش پیدا کرده است و تفاوت نتایج مزرعه و مدل بیشتر می‌شود. این موضوع در مورد جو که گیاه مقاوم‌تری نسبت به گندم نسبت به شوری است، کمی ملایم‌تر است. یعنی نتایج مدل برای جو و نتایج مزرعه هم‌خوانی بیشتری دارد. علاوه بر این، مقادیر گیاهی که در مدل وجود دارند نیز یکی از اصلی‌ترین عوامل خطا در پیش‌بینی مدل می‌باشند. این موضوع در تحقیقات مشابه نیز بیان گردیده است که چند نمونه از آنها در مقدمه بیان شد (۱۶ و ۱۷)، لذا ضرایب گیاهی مدل، قبل از استفاده از مدل باید کالیبره شوند.

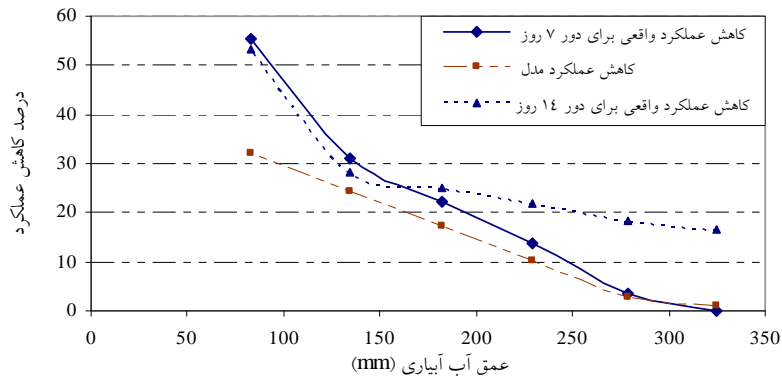
همچنین مدل CROPWAT اثر دور آبیاری بر عملکرد را به طور مناسبی نسبت به نتایج مزرعه نشان نمی‌دهد. مدل، کاهش عملکرد را نسبت به کاهش عمق آب مورد نیاز برآورد می‌کند و اثر دور آبیاری بر عملکرد را بیان نمی‌دارد. در صورتی که نتایج مزرعه هر چند نیاز آبی برای هر دو دور آبیاری تامین شده، متفاوت است. کاهش عملکرد

برای دور آبیاری ۷ روز در تیمارها نسبت به دور ۱۴ روز کمتر بوده است و این در حالی است که مدل، کاهش عملکرد را برای دو دور آبیاری یکسان نشان می‌دهد. علت این مسئله را می‌توان چنین بیان کرد که مدل، عملکرد گیاه را با توجه به مقدار آب داده شده به زمین در هر مرحله از رشد پیش‌بینی می‌کند، فارغ از اینکه این مقدار آب داده شده در چند نوبت داده شده باشد. این مسئله نیز می‌تواند از محدودیت‌های مدل در پیش‌بینی عملکرد گیاه باشد. شکل ۱ نشان می‌دهد که مدل CROPWAT در تخمین درصد کاهش عملکرد برای دور آبیاری ۷ روز بسیار بهتر از دور ۱۴ روز عمل کرده است. این نتیجه در حالتی که آبیاری کامل در دو دور آبیاری ۷ و ۱۴ روز صورت گرفته مشهودتر است. اختلاف نتایج مدل با نتایج دور آبیاری ۱۴ روز می‌تواند به نوع خاک بستگی داشته باشد. خاک مزرعه متوسط بوده و ظرفیت نگهداری رطوبت پایینی برای دور آبیاری ۱۴ روز دارد.

برای ارزیابی قابل اعتماد بودن نتایج حاصل از پیش‌بینی‌های مدل، از شاخص‌های آماری لازم برای مقایسه با مقادیر واقعی صحرائی استفاده شد. نتایج این آنالیزها در جدول ۴ آورده شده است. همانگونه که در جدول مشخص است بیشترین خطا (ME) در پیش‌بینی مدل برای گندم ۱۴ روزه است. این موضوع بیانگر این واقعیت است که علاوه بر تنش کم‌آبی تا حدی تنش شوری به گیاه اعمال شده که در مدل لحاظ نشده است (به دلیل سطح بالای املاح موجود در خاک (شوری ۵/۳ ds/m)). در واقع چون مقاومت گیاه جو نسبت به شوری در مقایسه با گندم بیشتر است تنش شوری تاثیر کمتری بر روی عملکرد گیاه جو داشته و اختلاف بین کاهش واقعی عملکرد و مقادیر پیش‌بینی شده به وسیله مدل، برای این محصول کمتر از گندم است. برای کلیه تیمارهای کم آبیاری با توجه به مقادیر RMSE، مدل، میزان کاهش عملکرد را به مراتب کمتر از مقادیر واقعی نشان می‌دهد.

(شکل ۱) - درصد کاهش عملکرد گندم نسبت به عمق آب آبیاری در تیمارهای مختلف برای دور آبیاری ۷ و ۱۴ روز

شکل ۲- درصد کاهش عمکرد جو نسبت به عمق آب آبیاری در تیمارهای مختلف برای دور آبیاری ۷ و ۱۴ روز

پیش‌بینی برای دور آبیاری ۱۴ روز در هر دو محصول است. شاخص ضریب باقیمانده (CRM) بین نتایج مدل و نتایج مزرعه در تمامی تیمارها مقادیری مثبت داشته است که نشانگر این مطلب است که مدل، درصد کاهش عمکرد را برای تمامی حالات کمتر از شرایط واقعی پیش‌بینی کرده است. به طور کلی نتایج نشان می‌دهد که مدل تمایل به برآورد کمتر در مورد تخمین درصد کاهش عمکرد دارد. به عبارتی مدل در تخمین کاهش عمکرد چندان قابل اعتماد نبوده و باید در کاربرد مدل به خصوص در شرایط شور محتاطانه عمل کرد.

شاخص تبیین (CD) بین نتایج مدل و نتایج مزرعه نیز در گیاه جو و با دور آبیاری ۷ روزه کمترین مقدار را داشته و در گیاه گندم و با دور آبیاری ۱۴ روزه بیشترین مقدار را داشته است. این بدان معنی است که پراکندگی نتایج پیش‌بینی مدل و نتایج مزرعه در مقادیر درصد کاهش عمکرد در جو با دور آبیاری ۷ روز دارای کمترین پراکندگی و در گندم با دور آبیاری ۱۴ روز دارای بیشترین پراکندگی است. مقدار شاخص EF برای جو با دور آبیاری ۷ روز برابر با ۰/۷۲ است. این نشان‌دهنده بهترین پیش‌بینی مدل برای این حالت نسبت به دیگر حالات است. مقادیر منفی EF بیانگر ناکارآمدی مدل در

جدول ۴- مقدار شاخص‌های آماری برای تعیین قابل اعتماد بودن مدل برای هر دو محصول و دور آبیاری

محصول	دور آبیاری	ME (درصد کاهش محصول)	RMSE	CD	EF	CRM
			(درصد کاهش محصول)			
گندم	۷ روز	۲۴/۶۰	۱۲/۷۰	۰/۴	۰/۵۸	۰/۳۲
	۱۴ روز	۲۴/۸۰	۱۷/۲۰	۱/۲	-۰/۱۵	۰/۵۱
جو	۷ روز	۲۲/۵۴	۹/۸۸	۰/۲۸	۰/۷۲	۰/۴۸
	۱۴ روز	۲۰/۶۰	۱۲/۸۳	۱/۰۸	-۰/۰۸	۰/۵۰

محصول کاهش می‌یابد، ولی WUE روند مشابهی را نشان نمی‌دهد. در مورد نتایج مزرعه در دو سال ۷۳ و ۷۴ و برای هر دو محصول و دور آبیاری، تقریباً حداکثر محصول حاصل از واحد آب برای شرایط کم‌آبیاری به میزان ۲۰ درصد نیاز آبی به دست آمده است. این موضوع بیانگر این است که آبیاری حتی به میزان کم هم بسیار مفید بوده و در مناطقی که آب مهمترین عامل محدودکننده در کشت گیاهان است با کم‌آبیاری می‌توان به نتایج بهتری در تولید و افزایش سطح زیرکشت آبی دست یافت. بالا بودن WUE در تک آبیاری در سال ۷۴ می‌تواند به دلیل بالا بودن میزان بارندگی در این سال باشد. مقادیر پیش‌بینی شده به وسیله مدل CROPWAT در مورد WUE بسیار متفاوت از نتایج واقعی است. در تمام حالات مدل بیشترین WUE را در شرایط تک‌آبیاری نشان می‌دهد. تخمین مدل

تعیین بهترین تیمار کم‌آبیاری برای شرایطی که کمبود آب وجود داشته باشد، استفاده از شاخص کارایی مصرف آب است. در این تحقیق به علت آنکه میزان بارندگی در دو سال ۷۳ و ۷۴ در طول فصل رشد متفاوت بوده است (در سال ۷۳، ۷۲ میلی‌متر و در سال ۷۴، ۱۰۴ میلی‌متر بارش بوده است)، این شاخص برای هر کدام از سال‌ها و همچنین برای مقادیر پیش‌بینی شده به وسیله مدل محاسبه شده است. به دلیل آنکه مدل، عمکرد را بدون در نظر گرفتن میزان بارندگی پیش‌بینی کرده است، لذا در محاسبه WUE برای مدل فقط آب آبیاری در نظر گرفته شده است. نتایج WUE در جدول ۵ و ۶ برای دو گیاه گندم و جو آمده است. همان‌گونه که در جداول مشاهده می‌شود، در دو سال و همچنین برای مدل در هر دو محصول با کاهش عمق مصرف آب، میزان

جدول ۶- مقادیر عملکرد و WUE برای جو در دو سال ۷۳ و ۷۴ و برای مدل در ۲ دور آبیاری

تیمارها و تک آبیاری	سال ۷۳				سال ۷۴				مدل CROPWAT			
	عملکرد (Kg/ha)	عمق آبیاری و بارندگی (mm)	مجموع WUE (Kg/m ³)	WUE (Kg/m ³)	عملکرد (Kg/ha)	عمق آبیاری و بارندگی (mm)	مجموع WUE (Kg/m ³)	WUE (Kg/m ³)	عملکرد (Kg/ha)	عمق آبیاری (mm)	مجموع WUE (Kg/m ³)	WUE (Kg/m ³)
	آبیاری کامل	۷۱۱۰	۳۹۷	۱/۷۹۱	۱/۶۳۴	۷۰۱۲	۴۲۹	۱/۶۳۴	۱/۶۳۴	۷۰۶۱	۳۲۵	۲/۱۷۳
۸۰٪ نیاز آبی	۶۶۹۱	۳۵۱	۱/۹۰۶	۱/۸۰۹	۶۹۳۰	۳۸۳	۱/۸۰۹	۱/۸۰۹	۶۸۷۷	۲۷۹	۲/۴۶۵	۲/۴۶۵
۶۰٪ نیاز آبی	۵۵۳۷	۳۰۱	۱/۸۴۰	۱/۷۰۰	۶۶۶۱	۳۳۳	۱/۷۰۰	۱/۷۰۰	۶۴۴۸	۲۲۹	۲/۷۷۲	۲/۷۷۲
۴۰٪ نیاز آبی	۴۷۳۰	۲۵۴	۱/۸۶۲	۱/۸۶۲	۶۲۵۲	۲۸۶	۱/۸۶۲	۱/۸۶۲	۵۸۳۹	۱۸۲	۲/۲۰۸	۲/۲۰۸
۲۰٪ نیاز آبی	۴۰۹۱	۲۰۶	۱/۹۸۶	۱/۹۸۶	۵۶۳۸	۲۳۸	۱/۹۸۶	۱/۹۸۶	۵۳۱۰	۱۳۴	۲/۹۶۳	۲/۹۶۳
تک آبیاری	۲۴۸۴	۱۵۵	۱/۶۰۳	۱/۶۰۳	۳۸۳۳	۱۸۷	۱/۶۰۳	۱/۶۰۳	۴۷۴۵	۸۳	۵/۷۱۷	۵/۷۱۷
آبیاری کامل	۵۷۶۴	۳۷۶	۱/۵۳۳	۱/۴۷۷	۶۰۲۵	۴۰۸	۱/۴۷۷	۱/۴۷۷	۷۰۰۵	۳۰۴	۲/۳۰۴	۲/۳۰۴
۸۰٪ نیاز آبی	۵۵۸۱	۳۳۳	۱/۶۷۶	۱/۶۲۵	۵۹۳۲	۳۶۵	۱/۶۲۵	۱/۶۲۵	۶۶۹۴	۲۶۱	۲/۵۶۵	۲/۵۶۵
۶۰٪ نیاز آبی	۵۲۴۷	۲۸۹	۱/۸۱۶	۱/۸۰۳	۵۷۸۹	۳۲۱	۱/۸۰۳	۱/۸۰۳	۶۲۲۱	۲۱۷	۲/۸۶۷	۲/۸۶۷
۴۰٪ نیاز آبی	۴۹۹۵	۲۴۴	۱/۹۰۶	۱/۸۶۲	۵۶۱۱	۲۷۶	۱/۸۶۲	۱/۸۶۲	۵۷۲۶	۱۷۲	۲/۳۲۹	۲/۳۲۹
۲۰٪ نیاز آبی	۴۷۹۱	۲۰۰	۱/۹۸۶	۱/۹۸۶	۵۳۵۲	۲۳۲	۱/۹۸۶	۱/۹۸۶	۵۳۳۹	۱۲۸	۴/۰۹۳	۴/۰۹۳
تک آبیاری	۲۶۶۶	۱۵۵	۱/۷۲۰	۱/۶۰۳	۳۹۱۵	۱۸۷	۱/۶۰۳	۱/۶۰۳	۴۷۴۵	۸۳	۵/۷۱۷	۵/۷۱۷

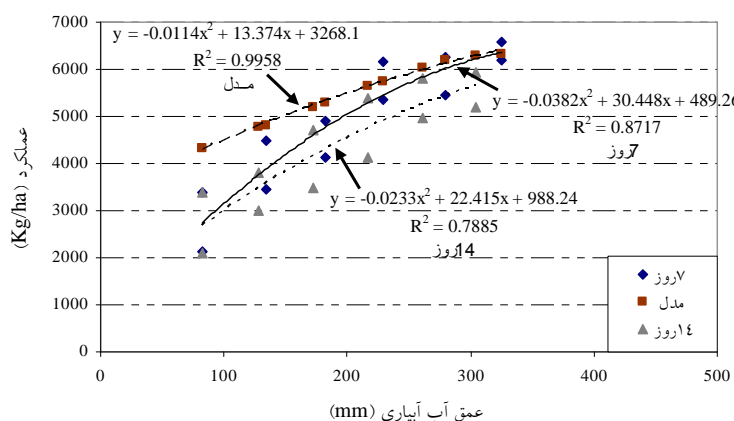
در برآورد WUE برای تمام تیمارها بیشتر از نتایج واقعی بوده است که باید این موضوع در تحقیقات مورد توجه قرار گیرد. به نظر می رسد ضریب حساسیت به تنش آبی در مدل نیاز به اصلاح دارد.

جدول ۵- مقادیر عملکرد و WUE برای گندم در دو سال ۷۳ و ۷۴ و برای مدل در ۲ دور آبیاری

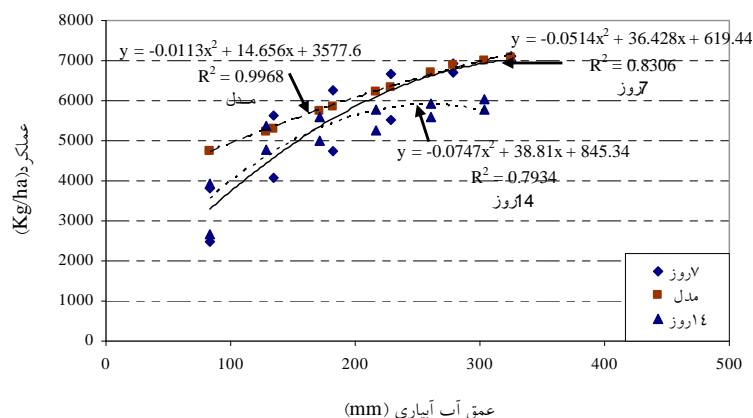
تیمارها و تک آبیاری	سال ۷۳				سال ۷۴				مدل CROPWAT			
	عملکرد (Kg/ha)	عمق آبیاری و بارندگی (mm)	مجموع WUE (Kg/m ³)	WUE (Kg/m ³)	عملکرد (Kg/ha)	عمق آبیاری و بارندگی (mm)	مجموع WUE (Kg/m ³)	WUE (Kg/m ³)	عملکرد (Kg/ha)	عمق آبیاری (mm)	مجموع WUE (Kg/m ³)	WUE (Kg/m ³)
	آبیاری کامل	۶۱۹۸	۳۹۷	۱/۵۶۱	۱/۵۶۱	۶۵۷۰	۴۲۹	۱/۵۶۱	۱/۵۶۱	۶۳۳۶	۳۲۵	۱/۹۴۷
۸۰٪ نیاز آبی	۵۴۴۶	۳۵۱	۱/۵۵۲	۱/۶۲۵	۶۲۶۳	۳۸۳	۱/۶۲۵	۱/۶۲۵	۶۲۰۵	۲۷۹	۲/۲۲۴	۲/۲۲۴
۶۰٪ نیاز آبی	۵۳۶۳	۳۰۱	۱/۷۸۱	۱/۸۵۳	۶۱۷۰	۳۳۳	۱/۸۵۳	۱/۸۵۳	۵۷۳۹	۲۲۹	۲/۵۰۶	۲/۵۰۶
۴۰٪ نیاز آبی	۴۱۲۹	۲۵۴	۱/۶۶۶	۱/۷۱۵	۴۹۰۵	۲۸۶	۱/۷۱۵	۱/۷۱۵	۵۲۸۶	۱۸۲	۲/۹۰۴	۲/۹۰۴
۲۰٪ نیاز آبی	۳۴۳۷	۲۰۶	۱/۶۶۸	۱/۸۷۷	۴۴۶۸	۲۳۸	۱/۸۷۷	۱/۸۷۷	۴۸۲۰	۱۳۴	۲/۵۹۷	۲/۵۹۷
تک آبیاری	۲۱۲۰	۱۵۵	۱/۳۶۷	۱/۸۱۲	۳۳۹۱	۱۸۷	۱/۸۱۲	۱/۸۱۲	۴۳۲۸	۸۳	۵/۲۱۵	۵/۲۱۵
آبیاری کامل	۵۲۰۸	۳۷۶	۱/۳۸۵	۱/۳۵۵	۵۹۲۷	۴۰۸	۱/۳۵۵	۱/۳۵۵	۶۲۸۲	۳۰۴	۲/۰۶۶	۲/۰۶۶
۸۰٪ نیاز آبی	۴۹۶۳	۳۳۳	۱/۴۹۰	۱/۵۹۲	۵۸۱۱	۳۶۵	۱/۵۹۲	۱/۵۹۲	۶۰۳۹	۲۶۱	۲/۳۱۴	۲/۳۱۴
۶۰٪ نیاز آبی	۴۱۴۴	۲۸۹	۱/۴۳۴	۱/۶۷۸	۵۳۸۸	۳۲۱	۱/۶۷۸	۱/۶۷۸	۵۶۳۱	۲۱۷	۲/۵۹۵	۲/۵۹۵
۴۰٪ نیاز آبی	۳۴۹۳	۲۴۴	۱/۴۴۲	۱/۷۰۹	۴۷۱۶	۲۷۶	۱/۷۰۹	۱/۷۰۹	۵۱۹۶	۱۷۲	۲/۰۲۱	۲/۰۲۱
۲۰٪ نیاز آبی	۳۰۰۲	۲۰۰	۱/۵۰۱	۱/۶۴۳	۳۸۱۳	۲۳۲	۱/۶۴۳	۱/۶۴۳	۴۷۶۹	۱۲۸	۲/۷۳۶	۲/۷۳۶
تک آبیاری	۲۱۱۰	۱۵۵	۱/۳۶۱	۱/۸۰۶	۳۳۷۶	۱۸۷	۱/۸۰۶	۱/۸۰۶	۴۳۲۸	۸۳	۵/۲۱۵	۵/۲۱۵

در کم آبیاری به میزان ۰/۳۳ آبیاری کامل به دست آوردند. برای بررسی اثر میزان آبیاری بر عملکرد دو محصول گندم و جو، تابع تولید نسبت به میزان آب آبیاری برای دو سال و برای دو دور آبیاری به صورت مجزا و برای مدل تعیین شد (شکل ۳ و ۴). در این توابع میزان آب بارندگی در تامین بخشی از نیاز آبی گیاه لحاظ نشده- است که با شرایط واقعی همخوانی ندارد.

به طور کلی نتایج WUE پیش‌بینی برای گندم در این تحقیق با مقادیر WUE که از مطالعات توکلی و اوپس به دست آمده همخوانی مناسبی دارد. در تحقیق ایشان کارایی مصرف آب برای این کشت تحت سه رژیم آبیاری به میزان ۰/۳۳، ۰/۶۶ و آبیاری کامل کارایی مصرف آب، به ترتیب ۱/۸۰۹، ۱/۴۲۸ و ۱/۲۰۰ کیلوگرم ماده خشک بر مترمکعب آب به دست آمد (۱۸). همچنین آنها ماکزیمم WUE را

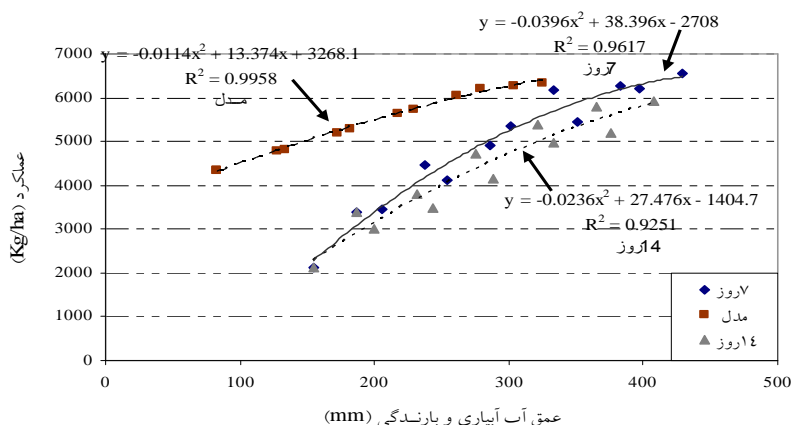
(شکل ۳) - توابع تولید گندم نسبت به عمق آب آبیاری برای مدل و شرایط مزرعه در دور آبیاری ۷ و ۱۴ روز

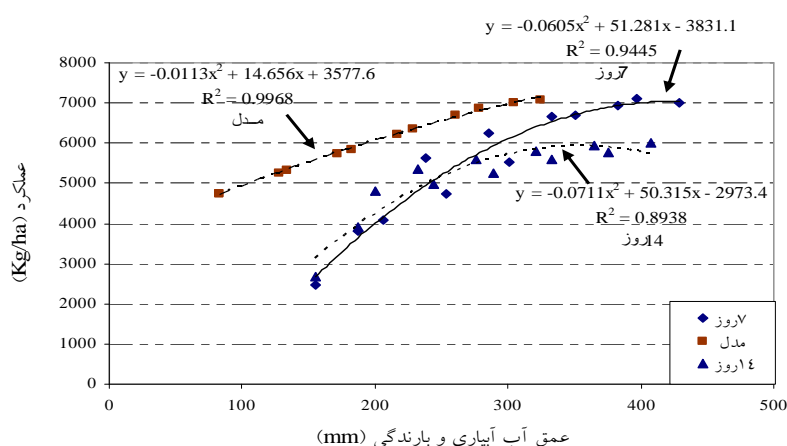
(شکل ۴) - توابع تولید جو نسبت به عمق آب آبیاری برای مدل و شرایط مزرعه در دور آبیاری ۷ و ۱۴ روز

عملکرد را بیشتر از مقادیر واقعی نشان می‌دهد. با وارد کردن بارندگی در توابع تولید، ضریب همبستگی توابع تولید بالاتر رفته است. این بدان معنی است که بارندگی سهم مهمی در تامین نیاز آبی در هر دو دور آبیاری و برای هر دو محصول داشته است. البته در دور آبیاری ۷ روز، عملکرد همبستگی بهتری نسبت به آب آبیاری و همچنین مجموع آب آبیاری و بارندگی دارد.

برای بررسی اثر میزان بارندگی بر عملکرد، توابع تولید دو محصول نسبت به مجموع آب آبیاری و بارندگی برای هر دو دور آبیاری مشخص شد (شکل ۵ و ۶). این نتایج نشان می‌دهد که رابطه بین عملکرد و آب آبیاری همانگونه که انتظار می‌رود یک رابطه درجه ۲ می‌باشد. توابع تولید گندم و جو برای مدل بسیار شبیه یکدیگر است. همان گونه که در بالا نیز مشاهده شد مدل بطور کلی میزان

شکل ۵- توابع تولید گندم نسبت به عمق آب آبیاری و بارندگی برای مدل و شرایط مزرعه در دور ۷ و ۱۴ روز

شکل ۶- توابع تولید جو نسبت به عمق آب آبیاری و بارندگی برای مدل و شرایط مزرعه در دور ۷ و ۱۴ روز

نتیجه گیری و پیشنهادات:

نتایج این بررسی نشان داد که مدل CROPWAT در تخمین کاهش عملکرد در حالت کم آبیاری دقت بالایی نداشته و گاه نتایجی بسیار متفاوت از نتایج واقعی دارد. به نظر می رسد کاربرد این مدل بدون کالیبره کردن ضرایب گیاهی خالی از اشکال نباشد. همچنین در شرایطی که به دلیل کیفیت پایین منابع آب و خاک تنش شوری نیز وجود دارد باید در استفاده از

منابع:

این مدل دقت شود، زیرا این مدل اثر تنش شوری را بر عملکرد نادیده می گیرد. کم آبیاری در مناطقی که با کمبود آب مواجه هستند می تواند مدیریت مناسبی در افزایش کارایی مصرف آب و همچنین بالابردن سطح زیر کشت داشته باشد. با توجه به اهمیت مدیریت کم آبیاری در ارتقای بهره‌وری آب، اصلاح و ارتقای کارایی مدل در شبیه‌سازی تیمارهای کم آبیاری پیشنهاد می شود.

- ۱- اسماعیلی، س. ۱۳۸۵. ارزیابی عملکرد مدل کراپ وات در مدیریت کم آبیاری ذرت. پایان نامه کارشناسی ارشد. پردیس کشاورزی دانشگاه تهران. ص ۱۵۴.
- ۲- جانباز، ح. ر. ۱۳۷۵. مطالعه اثر تنش کم آبی و دور آبیاری بر عملکرد محصول گندم در منطقه کرج. پایان نامه کارشناسی ارشد. پردیس کشاورزی دانشگاه تهران. ص ۱۲۲.
- ۳- سپاسخواه، ع. ر.، توکلی، ع. ر. و موسوی، س. ف. ۱۳۸۵. اصول و کاربرد کم آبیاری. چاپ اول. کمیته ملی آبیاری و زهکشی ایران. ص ۲۸۸.

۴- شیخ حسینی، م. ۱۳۷۵. اثرات تنش آبی و دور آبیاری بر عملکرد محصول جو در منطقه کرج. پایان نامه کارشناسی ارشد. پردیس کشاورزی دانشگاه تهران. ص ۱۱۶.

- 5- Cavero, J., Farre, I. Debaek Ph. and J.M. Faci. 2000. Simulation of Maize Yield under Water Stress with the EPIC phase and CROPWAT Models. *Agron. J.* 92:679-690.
- 6- English, M. 1990. Deficit Irrigation I. An Analytical Framework. *J. Irrig. Drainage ASCE*, 116: 399-412.
- 7- FAO. 1979. Yield Response to Water by J. Doorenbos and A.H. Kassam. FAO Irrigation and Drainage Paper No. 33. Rome.
- 8- FAO. 1992. CROPWAT, a Computer Program for Irrigation Planning and Management by M. Smith. FAO Irrigation and Drainage Paper No. 26. Rome.
- 9- FAO. 1998. Crop Evapotranspiration; Guidelines for Computing Crop Water Requirements by R. Allen, L.A. Pereira, D. Raes & M. Smith. FAO Irrigation and Drainage Paper No. 56. Rome.
- 10- Hoffman, G.J., Howell T.A. and K.H. Solomon. 1992. Management of Farm Irrigation.
- 11- Homae, M., C. Dirksen and R.A. Feddes. 2002. Simulation of Root Water Uptake. I. Nonuniform Transient Salinity Stress Using Different Macroscopic Reduction Functions. *Agr. Water Management*. 57(2):89-109.
- 12- Howell, T.A., Evett, S.R. Tolk, J.A. Schneider A.D. and Steiner. J.L. 1996. Evapotranspiration of Corn-Southern High Plains. In: Proceeding of the Conference on International Evapotranspiration and Irrigation Schedule. ASAE. San Antonio. TX. Pp 381-387.
- 13- Kar, G. and Verma. H.N. 2005. Phonology Based Irrigation Scheduling and Determination of Crop Coefficient of Winter Maize in Rice Fallow of Eastern India. *Agricultural Water Management*. 75:169-183.
- 14- Kirda, C. & Kanber, R. 1999. Water No Longer a Plentiful Resource, Should Be Used BSparingly in Irrigated Agriculture. In: C. Kirda, P. Moutonnet, C. Hera and D.R. Nielsen, eds. *Crop Yield Response to Deficit Irrigation*, Dordrecht, The Netherlands, Kluwer Academic Publishers.
- 15- Kirda, C. 2004. Deficit Irrigation Scheduling Based on Plant Growth Stages Showing Water Stress Tolerance. FAO Deficit Irrigation Practices. *Water Reports* 22:3-10.
- 16- Kuo, Sh. F., Lin B.J. and Shieh. H.J. 2001. CROPWAT Model to Evaluate Crop Water Requirements in Taiwan. International Commission on Irrigation and Drainage. 1st Asian Regional Conference, Seoul.
- 17- Smith, M. and Kivumbi. D. 2004. Use of the FAO CROPWAT Model in Deficit Irrigation Studies. Joint FAO/IAEA Division. FAO Deficit Irrigation Practices. *Water Reports* 22:17-27.
- 18- Tavakkoli, A.R. and Oweis. T.Y. 2004. The Role of Supplemental Irrigation and Nitrogen in Producing Bread Wheat in the Highlands of Iran. *Agricultural Water Management*. 65:225-236.

Evaluation of CROPWAT model in deficit irrigation management of wheat and barley in Karaj

H. Ramezani Etedali¹ - B. Nazari² - A. Tavakoli³ - M. Parsinejad^{4*}

Abstract:

Deficit irrigation technique can be used for produce more yield for every unit of irrigation water, and cause to increase crop economical benefit. Main purpose of deficit irrigation is high water use efficiency with decreasing in irrigation sufficiency. In this research potential of CROPWAT model in deficit irrigation management for two crops, wheat and barley in Karaj climate was studied. The results of reliability index such as RMSE and CRM with about are 9.8-17.2 percent and 0.32-0.51 value respectively, showed that the model in both crops underestimated the yield reduction compared with actual data. Negative values of EF index achieved for both crops with 14 days irrigation interval show inefficiency of model in yield reduction predicting in this irrigation interval. This difference was more obvious in deficit irrigation treatments. Considering only drought stress and neglecting other stresses -such as salinity- is the most important limitation of CROPWAT model. Model crop coefficients could also caused differences between actual data and model results. This study shows that application of CROPWAT model without calibration of crop coefficients and soil characteristics would be result in significant errors and this is should be considered. In this study water use efficiency for studied crops were achieved in the range of 1.3-2.3 Kg/m³ and maximum values of that was in 20% deficit irrigation. Applying optimum deficit irrigation management could have considerable role in increasing water use efficiency.

Keywords: Water use efficiency, Yield reduction, Production function, CROPWAT

1 -M.S. student, Department of Irrigation and Reclamation, Tehran University.

2 -M.S. student, Department of Irrigation and Reclamation, Tehran University.

3 -Ph.D. student, Department of Irrigation and Reclamation, Tehran University.

4 -Assistant Professor, Department of Irrigation and Reclamation, Tehran University.

(* - Corresponding author Email: parsinejad@ut.ac.ir)